

คนหล่อยกกับการสร้างบ้าน สร้างรายได้อย่างยั่งยืน

เรื่อง : สอาด บุญแต่ง

เรียบเรียง : สมภา ใจกล้า

ตำบลหล่อย อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร จัดเป็นตำบลขนาดกลาง มีทั้งหมด 10 หมู่บ้าน และมีประชากร 3,090 คน ประชากรส่วนใหญ่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหล่อยประกอบอาชีพหลักคือ การเกษตร ส่วนการประมงเป็นอาชีพรองลงมา นอกจากนี้ยังมีอาชีพค้าขายและรับจ้างทั่วไป ด้วยสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ราบลุ่ม หุบเขา และชายฝั่งทะเล ทำให้ตำบลหล่อยมีศักยภาพสูงในการทำเกษตรและการประมงชายฝั่ง และยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง เช่น น้ำตกบางปลา (หมู่ที่ 2 บ้านบางปลา), บุกเบิกพรุผักหนาม (หมู่ที่ 5 บ้านควน), วังชาวเล (หมู่ที่ 4), ชายทะเลบ้านเกาะแรด (หมู่ที่ 6), บ้านบางจัน (หมู่ที่ 7) และ บ้านบากัน (หมู่ที่ 9) โดยรวมแล้วพื้นที่นี้ยังคงอุดมสมบูรณ์ไปด้วย ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสามารถนำมาพัฒนาและสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนได้อย่างดี

จากความไม่มั่นคงสู่การจัดการที่ดิน: ความท้าทายของชุมชนในตำบลหล่อย

จากการลงพื้นที่สำรวจข้อมูล พบว่าในพื้นที่ตำบลหล่อยมี กลุ่มเปราะบาง จำนวนถึง 1,425 ครัวเรือน โดยในจำนวนนี้มี 156 ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในที่ดินของรัฐ และ 80 ครัวเรือนกำลังประสบปัญหาความเดือดร้อนเร่งด่วน เช่น ที่อยู่อาศัยทรุดโทรม ครัวเรือนขยาย ปัญหาไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน หรือไม่มีที่ดินทำกิน นอกจากนี้ ตำบลหล่อยยังเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค ปัญหาน้ำท่วมและน้ำกัดเซาะ รวมถึงปัญหาหนี้สิน รายได้ไม่เพียงพอ และปัญหาขยะที่เพิ่มขึ้น ควบคู่ไปกับการที่ประชากรเริ่มก้าวเข้าสู่ สังคมสูงวัย

ในปัจจุบัน ชุมชนดั้งเดิมบางส่วนซึ่งเป็น 5 ชุมชนชายฝั่ง จัดเป็นกลุ่มเปราะบางที่ยังคงอาศัยอยู่ในที่ดินของรัฐ อาทิ ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ที่ดินป่าชายเลน ที่ดินตกสำรวจ และที่ดิน ส.ป.ก. รวม 156 ครัวเรือน ทั้งนี้ ตำบลได้รับอนุญาตให้ใช้ประโยชน์ที่ดินจากกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง (ทช.) แล้ว 2 แปลง และอยู่ระหว่างการขอใช้ที่ดินเพิ่มเติมอีก 1 แปลง รวมถึงที่ดินป่าสงวนแห่งชาติอีก 1 แปลง และที่ดินป่าไม้ที่กำลังรอการรังวัด นอกจากนี้ ยังมีที่ดินที่อยู่ในโครงการเดินสำรวจที่ดินอีก 49 แปลง

บ้านมั่นคงหล่อยุง: สร้างที่อยู่อาศัยที่แข็งแรง เพื่อชีวิตที่ดีขึ้นของทุกคน

ในปี 2565 ตำบลหล่อยุงได้รับอนุมัติโครงการบ้านมั่นคงชนบท ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญในการวางแผนพัฒนาพื้นที่อย่างครอบคลุม ทั้งในด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตและที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติของที่อยู่อาศัยและสาธารณสุขภาค โครงการนี้มุ่งช่วยเหลือครัวเรือนที่ประสบปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยจำนวน 156 ครัวเรือน และยังจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนาระบบสาธารณสุขพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงอาคารส่วนกลางในหมู่ที่ 7 บ้านบางจัน และอาคารส่วนกลางในหมู่ที่ 6 บ้านแหลมหิน รวมถึงหมู่ที่ 9 บ้านบากัน นอกจากนี้ยังมีการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในหมู่ที่ 7 บ้านบางจัน และหมู่ที่ 9 บ้านบากัน พร้อมทั้งพัฒนาท่าเทียบเรือในหมู่ที่ 6 หมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 9 เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและการเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกของชุมชน

การปรับปรุงและก่อสร้างอาคารบ้านเรือนในโครงการบ้านมั่นคง ทำให้คนตำบลหล่อยุงมีบ้านที่แข็งแรงทนทานยิ่งขึ้น มีการเลือกใช้วัสดุที่มีคุณภาพ เพื่อให้มั่นใจในความปลอดภัยของผู้อยู่อาศัย นอกจากนี้ ยังเน้นการจัดวางที่เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่รुकล้ำขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ซึ่งไม่เพียงแต่ทำให้บ้านเมืองดูเป็นระเบียบ แต่ยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในชุมชนได้อีกด้วย ที่สำคัญคือการออกแบบบ้านที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกในครอบครัวในระยะยาว เช่น การเพิ่มจำนวนสมาชิก หรือการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของทุกคนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

เปลี่ยนหน้าบ้านให้เป็นที่น่าอยู่ สร้างพื้นที่แห่งความสุขให้กับคนทุกวัย

กลุ่มออมทรัพย์บ้านมั่นคงตำบลหล่อยุงเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เป็นพื้นที่น่าอยู่สำหรับคนทุกช่วงวัย ด้วยการส่งเสริมแนวคิด "หน้าบ้านน่ามอง" รวมถึงการจัดให้มีพื้นที่สาธารณะ สนามเด็กเล่น และพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมของชุมชนอย่างเพียงพอ การขับเคลื่อนเรื่องนี้มีการจัดทำโครงการคลีนนิ่งเดย์ (Cleaning Day) และโครงการ "หน้าบ้านน่าอยู่" อย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้ผลลัพธ์ที่ดีขึ้นกว่าปีก่อนๆ โดยโครงการเหล่านี้เน้นการปรับทัศนคติของคนในชุมชนเกี่ยวกับการใช้พื้นที่สาธารณะต่างๆ เช่น ศาลาประมง และสนามกีฬา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความ

รับผิดชอบต่อส่วนรวม การดำเนินงานทั้งหมดนี้เกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เข้ามาสนับสนุนการพัฒนาสภาพแวดล้อมของตำบลอย่างต่อเนื่อง

เมื่อการออมทรัพย์ไม่ได้มีแค่เรื่องเงิน...แต่คือการสร้างหลักประกันความมั่นคง

ตำบลหล่อยูงมีการบริหารจัดการด้านการออมทรัพย์อย่างเป็นระบบ โดยสมาชิกสามารถฝากเงินกับแกนนำประจำแต่ละหมู่บ้าน จากนั้นแกนนำจะรวบรวมเงินและนำส่งเหรียญกษาปณ์ของตำบล ซึ่งจะนำเงินไปฝากธนาคารต่อไป นอกจากนี้ยังมี **กองทุนที่อยู่อาศัย** ที่บริหารจัดการโดยชุมชนเอง โดยสมาชิกจะนำเงินสมทบมาฝากกับคณะกรรมการชุมชน ซึ่งจะนำเงินไปฝากธนาคารเพื่อใช้สำหรับการต่อยอดและบริหารจัดการภายในชุมชน การจัดตั้งกองทุนเช่นนี้ ช่วยให้ชุมชนสามารถดูแลและพัฒนาความเป็นอยู่ของสมาชิกได้อย่างยั่งยืน

ยิ่งไปกว่านั้น ตำบลหล่อยูงยังมี **กองทุนสวัสดิการ** ที่ครอบคลุมการจัดสวัสดิการในทุกช่วงชีวิตของสมาชิก ตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ไปจนถึงเสียชีวิต โดยกองทุนนี้เชื่อมโยงการทำงานเข้ากับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหล่อยูง ภายใต้การขับเคลื่อนของสภาองค์กรชุมชนตำบลหล่อยูง ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงให้กับคนในชุมชนอย่างแท้จริง

ยกระดับการพัฒนาอาชีพคนหล่อยูง สู่การสร้างเศรษฐกิจฐานรากอย่างยั่งยืน

ตำบลหล่อยูงได้วางแผนพัฒนาด้านเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้ของชุมชน โดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่และสิ่งที่ต้องพัฒนาเพิ่มเป็นสำคัญ แผนนี้มุ่งเน้นการดึงคุณค่าท้องถิ่นจากภูเก็ทให้เข้ามาในชุมชนมากขึ้น ส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะ รวมถึงการสร้างตลาดชุมชน ที่เป็นทั้งตลาดวัฒนธรรมและแหล่งจำหน่ายสินค้าท้องถิ่น

แผนการพัฒนาเศรษฐกิจประกอบด้วยหลากหลายมิติ ได้แก่ **ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** ในพื้นที่หมู่ที่ 7 มีการทำกระชังปลาเพื่อการท่องเที่ยว รวมถึงการเลี้ยงหอยและปลาเพื่อจำหน่ายและแปรรูป **ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยั่งยืน** ในหมู่ที่ 4 มีการเชื่อมโยงการผลิตสินค้าเกษตรทั้งตำบล และประสานงานกับหน่วยงานท้องถิ่นเพื่อจัดจำหน่ายผักและผลไม้ โดยส่งสินค้าให้กับรถของ อบต. เพื่อนำไปจำหน่ายที่มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต **ยกระดับผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP**: มีการแปรรูปอาหารทะเลสดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้ามัดย้อมของหมู่ที่ 4 และ 5 ซึ่งได้รับรางวัลเพชรอันดามัน เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าพื้นเมือง **พัฒนาระบบการตลาดเชื่อมโยงตำบล** คณะกรรมการบ้านมั่นคงชนบทตำบลหล่อยูง ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่น ภาคีเครือข่าย สภาองค์กรชุมชน และหน่วยงานเอกชน ได้ร่วมกันจัดตั้ง **ตลาดน้ำพรุผักหนาม** ขึ้นที่หมู่ที่ 5 คณะกรรมการเล็งเห็นว่าพื้นที่นี้มีบริบทที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการจัดตั้งตลาด เนื่องจากมีบริเวณกว้าง มีวังน้ำ และตั้งอยู่ใจกลางชุมชน ตลาดน้ำพรุผักหนามเปิดให้บริการทุกวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 07.00 น. ถึง 14.00 น.

ตลาดน้ำพรุผักหนาม คือ จุดหมายใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวที่มองหาบรรยากาศสบายๆ และของอร่อย เมื่อมาถึงจะพบกับบ่อน้ำขนาดใหญ่ที่ทอดยาว มีสะพานไม้ทอดยาวกลางน้ำให้เดินเล่นและถ่ายรูปสวยๆ พร้อมซุ้มนั่งพักที่สามารถซื้ออาหารไปนั่งรับประทานได้ สินค้าเด่นของที่นี่คือ **อาหารพื้นเมืองหายาก** รสชาติต้นตำรับ เช่น ขนมจู้จุน, สะเต๊ะ ทอดมันปลา แพงข้าวหมาก และกล้วยทับมะพร้าวอ่อน นอกจากนี้ยังมีผลไม้สดๆ จากสวน และสินค้าพื้นบ้าน

มากมาย การมาเที่ยวที่นี่ไม่เพียงแต่ได้สัมผัสบรรยากาศริมน้ำที่สวยงาม แต่ยังเป็น การสนับสนุนตลาดชุมชน โดยตรง เพราะรายได้ทั้งหมดจะหมุนเวียนกลับสู่คนในพื้นที่ ช่วยให้ชุมชนมีรายได้และอนุรักษ์วิถีชีวิตดั้งเดิมไว้ได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ ตำบลหล่อยูงมุ่งเน้นการส่งเสริมเศรษฐกิจในครัวเรือนและชุมชน โดยเริ่มจากการสนับสนุน **กลุ่มผักปลอดสารพิษ** เพื่อให้ครัวเรือนมีพืชผักไว้บริโภคอย่างปลอดภัย ส่วนผลผลิตที่เหลือก็สามารถนำมาจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้เสริมได้อีกด้วย ชุมชนได้ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลหล่อยูงจัดตั้ง “กลุ่มชะรอบ” ขึ้นมา เพื่อรวบรวมสินค้าพื้นถิ่น และนำไปจำหน่ายยังสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงแผงในตลาดน้ำพุผักหนาม ซึ่งเป็นการสร้างช่องทางการตลาด และเพิ่มรายได้ให้กับคนในพื้นที่

นอกจากการสร้างรายได้แล้ว ยังมีการจัด **ฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพ** ให้กับกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน เกษตร กลุ่มแม่บ้านประมง และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มขีดความสามารถในการผลิต โดยมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาสนับสนุน เพื่อช่วยต่อยอดและพัฒนาให้กลุ่มอาชีพเหล่านี้มีความเข้มแข็ง เป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ และสามารถเข้าถึงตลาดได้ทั้งในระดับชุมชน ตำบล และจังหวัด

การดำเนินงานเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้และเกิดการหมุนเวียนของเงินทุน โดยเฉพาะตลาดน้ำพุผักหนามที่มีเงินทุนหมุนเวียนสูงถึง **500,000 บาทต่อสัปดาห์** นอกจากนี้ ยังมีโครงการน่าสนใจอื่น ๆ เช่น **ฟาร์มสเตย์** และการ **เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด-น้ำเค็มครบวงจร** ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากหลายภาคส่วน อาทิ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด วิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน

ตำบลหล่อยูงมุ่งเน้นการดูแลและฟื้นฟูธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ โดยมีกิจกรรมหลักคือ **การสร้างพื้นที่สีเขียวในชุมชน** ซึ่งรวมถึงการ **ปลูกต้นไม้ระยะห่างทอง** เพื่อความสวยงามร่มรื่น และการ **ปลูกป่าชายเลนและปลูกหญ้าทะเล** เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศชายฝั่งที่สำคัญ นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการ **จัดการขยะ** และการกำจัดของเสียสิ่งปฏิกูลในชุมชนอย่างถูกวิธี โดยส่งเสริมให้ทุกครัวเรือนมีถังขยะเป็นของตนเอง เพื่ออำนวยความสะดวกในการคัดแยกและทิ้งขยะมีการจัดกิจกรรม **"คลีนนิ่งเดย์" (Cleaning Day)** อย่างสม่ำเสมอทั่วทุกชุมชน เพื่อสร้างจิตสำนึกและกระตุ้นให้คนในตำบลมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดเป็นประจำ การดำเนินงานเหล่านี้ได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งผู้นำท้องถิ่น โรงเรียน และหน่วยงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมกันปรับปรุงภูมิทัศน์และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับตำบลอย่างยั่งยืน

อีกหนึ่งโครงการที่น่าสนใจคือการจัดตั้ง **ธนาคารขยะในโรงเรียน** ซึ่งเป็นการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างโรงเรียน ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และหน่วยงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มนำร่องใน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านบางจัน โรงเรียนบ้านในหยง โรงเรียนบ้านบากัน โรงเรียนบ้านทองกลาง และโรงเรียนบ้านแหลมหิน โครงการนี้ไม่เพียงช่วยลดปริมาณขยะ แต่ยังเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้กับเยาวชนและคนในชุมชนไปพร้อมกัน

หล่อยูง: ชุมชนที่เติบโตด้วยพลังจากเครือข่ายและความร่วมมือ

ตำบลหล่อยูงได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากหลายหน่วยงาน ทั้งในรูปแบบของงบประมาณ ทรัพยากร และรางวัลต่าง ๆ อาทิ **สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)** ให้การสนับสนุนงบประมาณสำคัญสำหรับโครงการบ้านมั่นคงชนบท ซึ่งช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตและที่อยู่อาศัยของคนในพื้นที่ **กรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ได้

เข้ามามีส่วนร่วมในการฟื้นฟูระบบนิเวศโดยสนับสนุนหญ้าทะเลและต้นกล้า สำหรับโครงการปลูกป่าและอนุรักษ์ธรรมชาติ **กรมประมง** ให้การสนับสนุนที่จำเป็นต่อการพัฒนาอาชีพประมงในชุมชน ทั้งพันธุ์ปลา กุ้ง และกระชังอาหารปลา เพื่อส่งเสริมการเพาะเลี้ยงและเพิ่มผลผลิต และ**ธนาคารออมสิน** ได้มอบโล่รางวัล BEST OF THE BEST ให้กับผลิตภัณฑ์ข้าวเกรียบหอยพงและหอยพงสามรส ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงคุณภาพและความสำเร็จของกลุ่มแปรรูปอาหารทะเลในตำบล การสนับสนุนและการยอมรับเหล่านี้ไม่เพียงเป็นกำลังใจ แต่ยังเป็นแรงผลักดันให้ตำบลหล่ออยู่งเดินหน้าพัฒนาชุมชนต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง

หล่ออยู่ง: เมื่อชุมชนเปราะบางกลายเป็นแหล่งเรียนรู้สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ตำบลหล่ออยู่งได้ก้าวสู่การเป็นที่รู้จักและประสบความสำเร็จอย่างงดงามในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านที่อยู่อาศัยที่มั่นคงและรายได้ที่เพิ่มขึ้นของคนในชุมชน ความสำเร็จเหล่านี้ส่งผลให้ตำบลหล่ออยู่งได้รับรางวัลตำบลพัฒนาดีเด่นอันดับหนึ่งของจังหวัดพังงา ประจำปี 2567 ซึ่งถือเป็นเครื่องยืนยันถึงความมุ่งมั่นและความร่วมมือของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ตำบลหล่ออยู่งยังได้รับการยอมรับให้เป็นพื้นที่เรียนรู้สำหรับตำบลอื่นๆ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับภาค ซึ่งจะเป็แรงผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต

“พวกเราทั้งคนทำงานและชาวบ้านในตำบลหล่ออยู่งรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งที่ได้รับงบประมาณ องค์กรความรู้ และแนวทางการพัฒนาต่างๆ ที่ตอบโจทย์การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความเป็นพี่เป็นน้องและความเป็นเครือญาติที่เข้มแข็งในตำบลเท่านั้น แต่ยังเป็นความภาคภูมิใจที่เราได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง ทำให้ชาวหล่ออยู่งทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกๆ ด้าน และเราจะมุ่งมั่นพัฒนาต่อไปให้ดียิ่งขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง”